

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง "การใช้พื้นที่และมัลติมีเดียของคณะละครเวทีร่วมสมัย" เป็นการวิจัยที่เน้นเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการแบบสหวิธีการ (Multiple Methodology) โดยวิธีการที่ใช้แบ่งเป็น

1. สังเกตการณ์ (Observation) พร้อมวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง ร่วมกับการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) อันได้แก่ เอกสารการแสดง ภาพนิ่งและเทปบันทึกการแสดงของคณะละครเวทีกลุ่มต่างๆ ที่เข้าร่วมเทศกาลละครเวทีกรุงเทพฯ
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานละคร ในเทศกาลละครเวทีกรุงเทพฯ และผู้ชมที่มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์ด้านละครเวที
3. การสำรวจ (Survey Research) ทศนคติผู้ชมโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามในด้านการใช้พื้นที่แสดงและการนำสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการสร้างสรรค์งานละครเวทีร่วมสมัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยนี้สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มต่างๆ ตามแต่ละสหวิธีการที่ได้กล่าวมาข้างต้นดังนี้

1. ข้อมูลในการวิเคราะห์ที่ได้จากการเข้าไปสังเกตการณ์ (Observation) ในการรับชมการแสดงพร้อมวิเคราะห์เชิงโครงสร้างโดยผู้วิจัยร่วมกับการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) อันได้แก่ สูจิบัตร ภาพถ่าย สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับแนวละคร แนวคิดหลักของเรื่องและวิธีการนำเสนอของละครเรื่อง ภาพนิ่ง และเทปบันทึกการแสดงของคณะละครเวทีกลุ่มต่างๆ ที่เข้าร่วมเทศกาล

ละครเวทีกรุงเทพฯ ซึ่งรายชื่อการแสดงที่ร่วมแสดงผลงานในเทศกาลละครในปี พ.ศ. 2549 นี้ สามารถแบ่งเป็นหมวดการแสดงต่างๆ ตามแต่พื้นที่ ดังนี้

หมวดการแสดงบริเวณป้อมพระสุเมรุ

1. การแสดงจาก คณะละครอาภรณ์งาม
2. กระป๋องระบอง โดย Dance Theatre
3. "End of the Rainbow" โดย โซโนโกะ พราว และซันธาแดนซ์เธียเตอร์
4. การแสดงจากละคร "Animal Farm" โดย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. เพลง"นิทานหิ่งห้อย" จากละครเพลง คู่กรรม โดย Firefly tale
6. เรื่อง "ก็ไม่อยากเป็นลิงกำถั่ว" โดย คณะมนุษยศาสตร์ ม.หอการค้าไทย

หมวดการแสดงบริเวณสวนสันติชัยปราการ

1. ละครใบ้เรื่อง "จอมขมังเวทย์" โดย Naked Masks
2. เรื่อง "กระต่ายกับเต่า" โดย บ้านศิลปะระฆัง ร่วมกับดอกไม้การบันเทิง
3. เรื่อง "ถ้า...EVE" โดย ชมรมศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. เรื่อง "ดวงดีในดินแดนมหัศจรรย์" โดย หุ่นสายเสมาร่วมกับมันตาศิลปะการแสดง
5. เรื่อง "ทาง...เลือกไม่ได้" โดย ชมรมศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนัประสานมิตร
6. เรื่อง "ทาสแห่งพุทธ พุทธทาส" โดย มะขามป้อม
7. เรื่อง "เจ็ยจ้าว จุ่มจิม Part 2" (ลานริมน้ำ โดย กลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้บางพลัย)

หมวดการแสดงเวทีเด็ก

1. เรื่อง"ตุ๊กตาทมิ" โดย ชมรมศิลปะการแสดงคณะครุศาสตร์
2. เรื่อง"ถ้า...EVE" โดย ชมรมศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. เรื่อง"อัศวินไม้กวาดกับปีศาจงู" โดย ก้องแก๊ง

4. เรื่อง "ความลับของงอมแงม" โดย กลุ่มอุ้ย
5. เรื่อง "ก่อการขาย" โดย แกะดำดำ
6. เรื่อง "อิคารัส ...หมูบินได้" โดย โซโนโกะ พราว และซันธาแดนซ์เธียเตอร์
7. เรื่อง "เด็กขอบอก 2" โดย มะขามป้อม
8. เรื่อง "อิฐฐาน โดย กลุ่มหูกวาง ม.สยาม
9. เรื่อง "ว่าวน้อย ค่อยๆ ร่อน!" By Naked Masks
10. เรื่อง "เรื่องมด น้อยนิด มหาศาล" โดย เบบีไม้ม
11. เรื่อง "หนังยางที่วางไว้" โดย ไบไม้ไหว
12. เรื่อง "คุณคือคนพิเศษนะ" โดย รองเท้าแก้ว
13. เรื่อง "ยักษ์ลักเสียง" โดย มะขามป้อม
14. เรื่อง "แมงมุมเพื่อนรัก" โดย Naked Masks
15. เรื่อง "กาแฟ มหัศจรรย์ และอื่นๆ" โดย The Farm

หมวดการแสดงภายในร้านอาหาร

1. เรื่อง "หญิงเปรย" โดย On Box
2. เรื่อง "เด็กชายชั่วคราวเด็กสาวชั่วคราว" โดย มรดกใหม่
3. เรื่อง "นัยใน" โดย ชมรมละครอักษร จุฬา
4. เรื่อง "โรงแรมมืดสั้น" โดย Naked Masks
5. เรื่อง "พบรัก" โดย 8x8 Theatre
6. เรื่อง "เจี้ยวจ้าว" โดย กลุ่มอุ้ย
7. เรื่อง "ยามพลบ" โดย B-floor
8. เรื่อง "คน หมา เทวดา ข้าว" โดย พระจันทร์เสี้ยว
9. เรื่อง "The Guru Theatre" โดย B-floor
10. เรื่อง "Mahajanok Never say die episode2" Thai version โดย มะขามป้อม
11. เรื่อง "สังวาส...เมื่อง" โดย บางเพลย์
12. เรื่อง "ก่อการขาย" โดย แกะดำดำ
13. เรื่อง "เพราะรักข้า จึงหม่าฝัว" My Tasty Hubby Recipe! by The Invisible Actor Troupe
14. เรื่อง "คิดไม่ตกตลกแตก" โดย ธรรมชาติการละคร

15. เรื่อง "มอง" โดย เสาสง
16. เรื่อง "เกียรติ กิน กาม" โดย มรดกใหม่
17. เรื่อง "เหยื่อ" โดย ชุมนุมศิลปะและการแสดง ธรรมศาสตร์
18. เรื่อง "ขี้เถ้า+ดาวค้างฟ้า (2 เรื่องควบ)" โดย The Invisible Actor Troupe

2. ข้อมูลจากบุคคลโดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview) จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้กำกับ หรือ ผู้สร้างสรรคงานที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญแก่งานวิจัย (Key figure) ของคณะละครแต่ละคณะ
2. กลุ่มผู้ชมที่มีคุณวุฒิหรือมีประสบการณ์ด้านละครเวที เพื่อทราบถึงมุมมองและทัศนคติที่มีต่อการใช้พื้นที่แสดงและสื่อมัลติมีเดียในการสร้างสรรคงาน ของคณะ ละครเวทีร่วมสมัย
3. ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้ชมทั่วไปที่คัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน ซึ่งทำการสำรวจ (Survey Research) ทัศนคติโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามในด้านการใช้พื้นที่แสดงและการนำสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการสร้างสรรคงานละครเวทีร่วมสมัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลขั้นต้นเกี่ยวกับรายละเอียดของการแสดงต่างๆ ที่เข้าร่วมในเทศกาลละครกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2549 รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อแบ่งกลุ่มของประชากรในกลุ่มผู้กำกับหรือผู้สร้างสรรคงานตามพื้นที่การแสดง เช่น กลุ่มที่แสดงภายในร้านอาหาร กลุ่มที่แสดง ณ เวทีกลางแจ้ง กลุ่มที่แสดงบนพื้นที่สวนสาธารณะ(สวนสันติชัยปราการ) และกลุ่มที่แสดงในพื้นที่ของสถานที่ราชการและตึกโบราณทั้งภายในและภายนอก

2. ผู้วิจัยได้เข้าร่วมสังเกตการณ์เป็นส่วนหนึ่งของผู้ชมการแสดง ทำการจดบันทึก และถ่ายภาพ หรือเทปบันทึกการแสดงสด และสังเกตถึงปฏิกิริยาของผู้ชมที่มีต่อการแสดง ในขณะที่ละครแต่ละเรื่องทำการแสดง รวมทั้งสัมภาษณ์ศิลปินผู้สร้างสรรคงานที่สามารถให้ข้อมูลที่สำคัญแก่งานวิจัย อีกทั้งสัมภาษณ์ผู้ชมที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ด้านละครเวที ภายหลังจากการแสดง เพื่อข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมดมาวิเคราะห์
3. ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ (Survey Research) ทศนคติโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ชมทั่วไปด้วยแบบสอบถามในด้านการใช้พื้นที่แสดงและการนำเสนอ มัลติมีเดียมาใช้ในการสร้างสรรคงานละครเวทีที่ร่วมสมัย จากทั้ง 4 พื้นที่ การแสดง จำนวนทั้งสิ้น 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการสังเกตการณ์นั้น ใช้การสังเกตการณ์และจดบันทึกวิเคราะห์ตามแบบโครงสร้างของกรอบแนวคิดทฤษฎี ร่วมกับการบันทึกภาพนิ่งและเทปการแสดงสด รวมถึงสังเกตปฏิกิริยาของผู้ชมในระหว่างการแสดงประกอบกัน ในส่วนของการสัมภาษณ์ผู้กำกับ หรือผู้สร้างสรรคงานที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญแก่งานวิจัย (Key information) และผู้ชมที่มีคุณวุฒิด้านละครเวทีด้วยใช้คำถามเจาะลึก (In-Depth Interview) พร้อมทำการบันทึกเสียงระหว่างสัมภาษณ์

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารเริ่มต้นที่เดือนตุลาคม 2549 – ธันวาคม 2549 ส่วนการสัมภาษณ์และการเข้าไปสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมนั้น เริ่มต้นในช่วงที่มีการจัดเทศกาลละครในปี 2549 นั่นคือตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2549 - 30 พฤศจิกายน 2549

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการจัดแยกประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของการใช้พื้นที่ของคณะละครต่างๆ เปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดทฤษฎี และเชื่อมโยงในประเด็นต่างๆ ว่าศิลปินมีการจัดการพื้นที่ในการสร้างสรรค์งานอย่างไร และมีสิ่งใดที่เป็นตัวกำหนด

ในส่วนของการศึกษาการนำสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการสร้างสรรค์งานของคณะละครร่วมสมัยนั้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจัดแบ่งเป็นประเภทของสื่อที่นำมาใช้ว่ามีลักษณะ หรือ คุณสมบัติของตัวมัลติมีเดียเป็นอย่างไร อีกทั้งถูกนำไปใช้เพื่อบทบาทใดในการสร้างสรรค์งานละคร รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลให้คณะละครทำการเลือกใช้สื่อประสมประเภทนี้ในการสร้างสรรค์งาน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ชม ว่ามีทัศนคติอย่างไรต่อการชมการแสดงในพื้นที่การแสดงต่างๆ แล้วนำข้อมูลที่ทำกรวิเคราะห์ทั้งหมดตามวัตถุประสงค์งานวิจัย มานำเสนอในรูปแบบของการบรรยายสรุป